

„POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA VALJEVO“
14000 VALJEVO, Birčaninova br. 128 A
Telefoni: 014/319-390, 319-391, telfax: 324-688
E-mail: pssvaljevo@nadlanu.com website: psss.rs

B I L T E N 10/09

**OSNOVNE SELEKCIJSKE MERE UNAPREĐENJA
SVINJARSTVA**

oktobar, 2009.godine

UVOD

Osnovu proizvodnje svinjskog mesa predstavlja grlo, njegov kvalitet i proizvodni potencijal. Dobri rezultati mogu se postići samo onda ako se za proizvodnju koriste odabrana grla one plemenite rase koja je posebno selekcionisana za odgovarajući smer proizvodnje.

U dosadašnjem sistemu proizvodnje tovnih i priplodnih svinja proizvodni potencijal postojećeg rasnog sastava nedovoljno je iskorišćen, jer se dobre nasleđene osobine od roditelja mogu ispoljiti i dalje razviti samo u povoljnim uslovima ishrane, nege i držanja. U nepovoljnim uslovima dobre osobine će slabije dolaziti do izražaja, mogu se pojaviti i neke skrivene mane koje se, inače, pod povoljnim uslovima ne bi ni pojavile.

To znači da selekcija ne može dati neke veće rezultate ukoliko ne bude praćena stalnim poboljšanjem životnih uslova u odgajivanju priplodnih i tovnih svinja.

IZBOR RASE

Proizvodnja svinjskog mesa ima određenih prednosti nad proizvodnjom ostalih vrsta mesa, odnosno, svinjarstvo nad ostalim stočarskim granama. Posle živinarstva svinjarstvo ima najbrži obrt, pa je i najrentabilnija, jer:

- Svinja je ranostasna u odnosu na ostale domaće životinje, jer posle 6 meseci starosti ima sposobnost da se može razmnožavati, a obično sa 12 do 14 meseci daje prvo potomstvo. Rano odlučena prasadi u uzrastu 6 do 7 meseci mogu dostići težinu 90 do 100 kg;
- Svinja je vrlo plodna životinja, jer se obično prasi dva puta godišnje (a može i pet puta u dve godine);
- Svinja najbolje iskorišćava hranu, jer se kao svaštojed može hraniti zrnastom hranom – koncentratom, kuhinjskim ostacima. Može postići dnevni prirast do 0,800 kg uz utrošak hrane od 2,5 do 3,0 kg. Naravno, cilj je postići što povoljniji odnos mesa prema masnom tkivu i bolja svojstva mesa od čega zavisi i njegova tehnološka vrednost;

- Svinja daje najmanji procenat otpadaka, tj. ima najveći randman mesa u poređenju sa drugim domaćim životinjama. Kod svinja randman se kreće od 75 do 88 %, kod goveda 50 do 68 %, a kod ovaca 44 do 55 %. Prema tome, svinjsko meso bi trebalo da ima najpovoljnije uslove za obimniju, jevtiniju i bržu proizvodnju.

Danas je sasvim realna proizvodnja 2000 kg žive mere po krmači godišnje, tj. kvalitetnog svežeg ili prerađenog mesa.

RASE SVINJA

Rasa svinja je jedna važna komponenta koja u unapređenju svinjarstva može dati rezultate samo zajednički u uslovima za njeno odgajivanje, koji moraju biti isti kao i uslovi u kojima je ta rasa postala. Ako se o tome ne vodi računa, onda rase koje su inače po svojim osobinama odlične mogu da propadnu u uslovima koji ne odgovaraju za njihovo odgajivanje.

Danas se proizvodnja svinja u Srbiji zasniva na plemenitim rasama koje su uvežene ili stvorene u našim uslovima odgajivanja. Ove rase odlikuje ranostasnost, dobra plodnost, intenzivan (brz) rast, dobro iskorišćavanje hrane, dobar kvalitet trupa i sadržaj mesa u njemu.

Kako su neke domaće rase iščezle (šiška, šumadinka), a neke praktično su pred iščezavanjem (mangulica, moravka, resavka) to u Srbiji dominiraju bele plemenite rase (landras i jorkšir) i njihovi melezi, kao i melezi belih mesnatih i domaćih rasa.

Veliki jorkšir

Ovo je rasa svinja bele boje dlake i kože. Nastala je u Engleskoj polovinom 19. veka. Rasprostranjena je u čitavom svetu i direktno je učestvovala u stvaranju drugih plemenitih rasa. Odlično se adaptira (prilagođava) uslovima gajenja. Snažne je konstitucije i čvrstine, dobre plodnosti (10 do 12 prasadi u leglu). Dobro koristi hranu. Postiže dnevni prirast oko 650 gr uz utrošak hrane od 3,3 do 3,8 kg za 1 kg prirasta. Randman mesa je oko 80 %. Karakteristike rase su uspravne uši na relativno lakoj glavi. Najbolje rezultate plodnosti postižu nazimice pri prvoj oplodnji u uzrastu 7,5 do 8 meseci. Krmače u pripodu dostižu težinu 200 do 250 kg, a nerastovi 250 do 300 kg.

Pietren

Pietren je belgijska izuzetno mesnata rasa svinja sa izrazito razvijenim šunkama, leđnim delom i posebno razvijenim plečkama. Nastala je neplanskim ukrštanjem više rasa 1920. godine, a zvanično je priznata tek 1955. godine.

Bele je boje sa većim ili manjim crnim poljima i vrlo izraženim spuštenim šunkama kao rasnom karakteristikom. Pietren je nešto slabije plodnosti, većim utroškom hrane i nešto nižim dnevnim prirastom. Kvalitet mesa u odnosu na landrase nešto je slabiji sa karakteristikama BMV (bledo, meko, vodnjikavo), meso koje se ređe koristi za industrijsku preradu.

Kod nas uglavnom ima svinja tj. nerastova pietrena koji se koriste za meleženje i iskorišćavanje gena za visoku proizvodnju mesa.

Durok

Durok je robusna svinja karakteristične crvene boje dlake, različitih nijansi, široke glave, kratke njuške, uspravnih ušiju, sa dosta visokim nogama. Ima karakterističnu povijenu leđnu liniju.

Durok ima dobru plodnost (10 i više prasadi u leglu), dobar porast u tovu, ali kvalitet polutki nije baš zadovoljavajući. Manji sadržaj potkožne masti vara, jer je velika količina masnog tkiva u mišićnom tkivu.

Durok se uglavnom koristi za ukrštanje.

Hempšir

Hempšir je stara američka rasa crne boje, sa belim pojasom oko trupa i prednjih nogu. Ovo je plodna rasa (10 do 12 prasadi u leglu). Prasad dobro preživljavaju i dobro napreduju u porastu i tovu. Kvalitet mesa je dobar, a rasa praktično nije osetljiva na stresne i promenljive uslove u kojima se drži i odgaja.

I Hempšira ima manje kod nas. Uglavnom se koristi u meleženju i to iz materijalnih razloga.

Domaća mesnata rasa

Ovo je praktično jedina bela plemenita rasa svinja u tipu slična inostranim rasama. Nastala je kombinacijskim ukrštanjem velikog jorkšira, holandskog i švedskog landrasa i domaće subotičke svinje (mangulice).

Dobra plodnost, živahnost, otpornost i prilagodljivost lošijim uslovima nisu baš iskorišćeni.

I z d a y a č:
»POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA VALJEVO«
14000 VALJEVO, Birčaninova br. 128 A

A u t o r:
Dipl.ing. Slavica Petrović

Tiraž: 300 primeraka